

ה יי הגיעו לקיצם. לצערי, אלה ה מחליטים שם למעלה חושבים שמקומי עדיין פה. אין זה כך. אני מיציתי את החיים. עלי למות!"
הרובת: לאה הלוי (78), רתוקה לכסאי גלגלים. גופה רועד. היא מרברת לאט, אך ברירה בהירים מאוד.
יש הרבה כוח כאשה המצומקת, היושבת בכסאיהגלגלים והנראית כנובה לאחר שיר מוש רב. היא יודעת להגדיר בדיוק רב את תפילתה: "תנו לי לשכב, ולא לקום. לשכב במיטה, ולעצום עיניים. חייתי את חיי כפי

גוש דן. כדי להתקבל לבית-האבות, צריכים להמתין תקופה ארוכה. עלות השהייה במקום היא גבוהה מאוד. בכל זאת, הומה המקום אדם. עשרות רבות של פנים ריקות של אנשים זקנים מקדמות את פני הבאים. האנשים והנשים יושבים בחדריההסכה, מחכים לשוסדבר.
מרים: "כאן, בבית-האבות, לא מאפשרים לדייריהבית להחליט מתי מספיק. יש פה הרבה מיקרים של התאבדויות. ההנהלה לא מפרסמת נתונים אלה. מישוהו תופס את התאבדות הזקן כדבר שיש להסתיר אותו. אולי

אנו, החיים, הסתכלנו על גופתו המרוסקת בקינאה לאי-קטנה. מיד למחרת הגיעו עור בדים מיוחדים כדי לבנות סורגים בכל הקר מות העליונות של הבניין."
מרים מפסיקה את דבריה. מבטה מופנה למקום רחוק, היא נראית כמנותקת. כעבור כמה דקות היא אומרת: "אני פונה אל כל אלה שרואים ומשקיעים מאמצים בכירים כהארך כת תוחלת-החיים — הרפו מזה! תנו לנו למות בשלב שבו אנו מרגישים ששבענו. אל תעצרו בעדנו. במקום לאלץ אותנו לקפוץ אל מותנו, עשו זאת בצורה מסודרת. התחשבו

חשק בולט, היושבים להם שמוטי-איברים, איש-איש לעצמו ולמחשבותיו, מבט חלול ב- עיניים, מבט של חוסר-תיקווה.
הכניסה למקום כזה תופסת את המבקר כ- גרונו, וגורמת למחשבה המיידית שיש משהו מאוד לא-הוגן במראה של זקנים במלוא עליבותם, בעלי גופות מדולדלים וייאוש ה- ניכט מהעיניים. מוכרחים לשאול: בשביל מה? מי צריך חיים שכאלה?
על ספסל בכיכרדיזנגוף בתל-אביב יושב זאב אברהמס (77) ומאכיל ציפורים. שש ש- נים, כמעט מדי יום, הוא מאכיל את ציפורי-

בשביל אושים צעירים זה נראה כמו בעייה תאורטית. בשביל אלפי קשישים זו שאלה החוזרת בכל לילה: איך לקצר את החיים האלה? איך לא להמשיך ולסבול? בבית-זקנים יוקרתי בגוש-דן הרכיבו לפני חודש סורגים על חלונות החדרים הגבוהים, מיכשול קטן בדרך לשלוה. רופאים המטפלים בקשישים מודים: "אנו נמצאים בדילמה בין שבועת-הרופא ורצון החולים הקשישים." של מי החיים האלה, לעזאזל?

שרית רום

שחייתי בכבוד לא אן, זה לא משנה. גירלתי מישפחה, דאגתי לעתיד ילדיי. כעת מספיק לי. שבעתי מהחיים. אתם, הצעירים, לא מבינים שמגיע הרגע שבו מרגישים תחושת-שובע מהחיים. רגע שבו אפילו המוות איננו מפחיד עוד. אילו היה בי הכוח לקפוץ, הייתי עושה את זה מוזמן. עכשיו כבר אין לי את הכוח."
לאה נמצאת בבית-אבות מפואר באיזור

מנהלי המקום מהווים ראי לחברתנו, חברה המתייחסת לזקן כאל אדם שאיבד את שיקול-דעתו, ואינו מסוגל לחשוב בצלילות ובקור-רוח ולהחליט מתי להפסיק. אנו מסוגלים לה-שוב, גם אם מצבנו הפיסי אינו נראה מלבב. "לפני חודשיים קפץ אחד מהזקנים מאחת הקומות הגבוהות. איתרע מזלו והוא צנח ישר על גג-המגן של בית-הקפה. זה היה מועזע. למזלו, הוא נפטר בו במקום.

ברצונותינו. כשנבקש להפסיק לקחת תרופות — הפסיקו לתת לנו. כשנבקש להפסיק לא-כול — הפסיקו להאכיל אותנו. אל תחברו אותנו לצינורות. תנו לנו למות. אל תאלצו אותנו לקפוץ."
ביקור בבית-אבות הוא חוויה קשה. לא יע-זור הפאר החיצוני, לא תעזור הגינה המטורפת. המקום משרה אווירת-דיכאון. מיפגש עם אנשים זקנים, הנושאים את גופם בחוסר-

הכיכר. כך הוא מעביר את הזמן. הוא מספר: "בגיל 65 הוצאתי לפנסיה. בהתחלה מאד נה-ניתי מהחופש. לפני שש שנים התאלמנתי, ומאז, כל מה שנשאר לי זה לבוא לכאן. "רוב הזמן אני נזכר בעבר. אין בי געגועים. יש השלמה. אני רק יודע שעייפתי מהחיים. החיים משעממים אותי. כשאני נרדם, אני מצ-פה שלא לקום בבוקר. זאת תפילתי כל לילה. להירדם ולא לקום. אני בריא, לא בריכאון,